

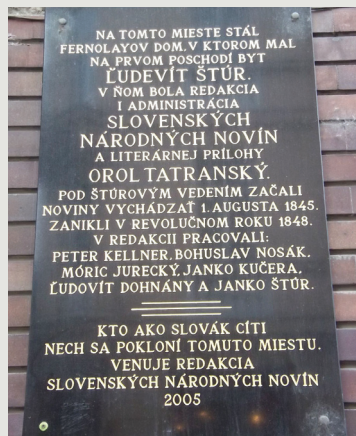
Ludovít Štúr nadobudol kvalitné vzdelanie, v ktorom sa spájali vedomosti s hodnotami hlásanými modernými ideovými smermi. Pred pohodlím súkromia uprednostnil službu vyššiemu celku – emancipácii a slobode svojho národa, modernejšej a spravodlivejšej spoločnosti. Tejto vízii zasvätil celý svoj život a zapálil za ňu aj mladú generáciu vzdelancov, ktorá dostala pomenovanie štúrovci. Táto výnimočná generácia sa postavila do čela slovenského národného hnutia v kritických momentoch európskych dejín, počas ktorých medzi sebou súperili ideály slobody a spravodlivosti so sociálnym a národným sebestvom silných. Dokázala prenášať Štúrove idey do slovenských regiónov a spochybníť maďarizačné ambície. Slovenskej spoločnosti a národnej svojbytnosti Slovákov dala silné impulzy, ktoré sa už nedali zmazať, naopak stali sa východiskom ich modernizácie a emancipácie.

Rodný dom Ludovíta Štúra v Uhrovci

Hrob Ludovíta Štúra v Modre

Pamätná tabuľa bývalého Fernolayovho domu v Bratislave

Údaje o minci

Nominálna hodnota: 10 eur

Materiál: Ag 900/1000

Cu 100/1000

Hmotnosť: 18 g

Priemer: 34 mm

Hrana: nápis do hĺbky:

VÝZNAMNÁ OSOBNOSŤ SLOVENSKEHO NÁRODA

Náklad: limitovaný náklad v bežnom a proof vyhotovení

10 000 ks

Autor návrhu: Štefan Novotný

Rytec: Dalibor Schmidt

Výrobca: Mincovňa Kremnica

Na líci mince je zobrazený vrch Kriváň, v ktorého spodnej časti je citát Ľudovíta Štúra charakterizujúci jeho osobnosť KTO ŽIJE DUCHOM, V TOM ŽIJE CELÝ SVET A ON V CELOM SVETE. Štátny znak Slovenskej republiky je v hornej časti mincového poľa. Názov štátu SLOVENSKO je v opise pri hornom okraji mince. V spodnej časti mincového poľa je označenie nominálnej hodnoty 10 EURO. Pod ním je letopočet 2015. Značka Mincovne Kremnica je pod citátom v pravej časti mince.

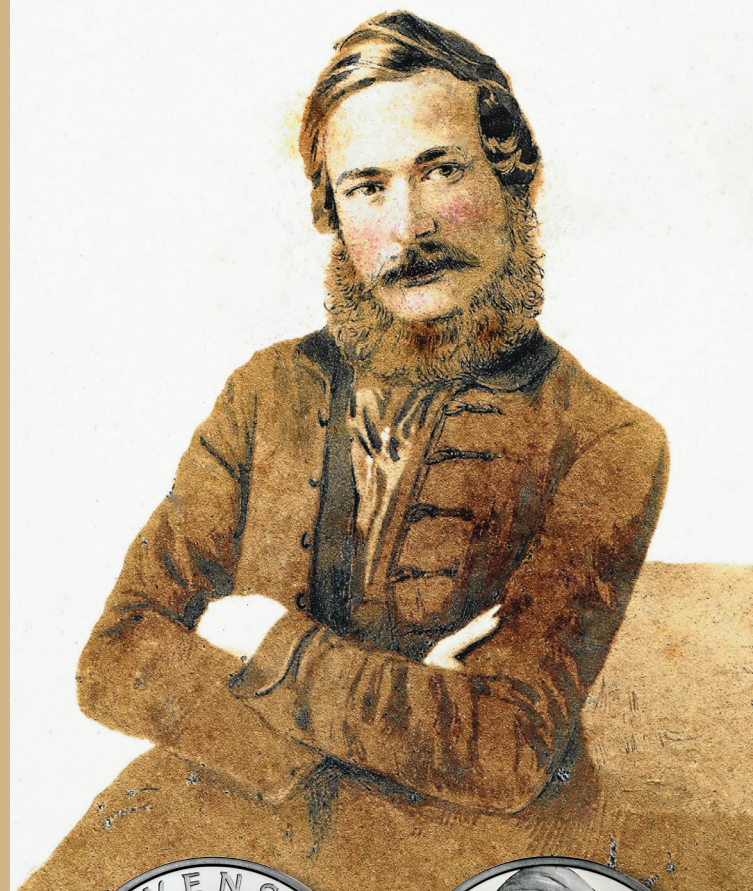
Na rube mince je zobrazený portrét Ľudovíta Štúra kompozične doplnený trikolórou, v ktorej je uvedená časť názvu jeho diela POTREBA PÍSANIA V TOMTO NÁREČÍ. Trikolóra je ukončená lipovými kvetmi s listom. Pri okraji mince je v opise nápis s menom, priezviskom a letopočtami narodenia a úmrtia Ľudovíta Štúra: 1815 - ĽUDOVÍT ŠTÚR - 1856. Iniciálka priezviska autora výtvarného návrhu mince Štefana Novotného N je umiestnená medzi trikolórou pri ľavom okraji mince.

Vydala: © Národná banka Slovenska, október 2015

Foto: Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre, Progress Promotion, Pavol Frešo, Digitálna knižnica a digitálny archív

<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Ľudovít Štúr

200. výročie narodenia

Strieborná zberateľská minca

Ludovít Štúr patrí k najvýznamnejším predstaviteľom slovenského národného života, kultúry a politiky v 19. storočí.

Narodil sa 28. októbra 1815 v Uhrovci. Študoval na gymnáziu v Győri, na lýceu v Bratislave a v rokoch 1838 – 1840 na univerzite v Halle. Pôsobil ako pedagóg na Katedre reči a literatúry československej na evanjelickom lýceu v Bratislave. Po nútenom odchode z tohto postu kvôli obhajovaniu slovenskej národnej svojbytnosti bol publicistom, neskôr redaktorom a vydavateľom Slovenských národných novín. Od roku 1851 žil v Modre, kde 12. januára 1856 zomrel.

Ludovít Štúr bol všestrannou osobnosťou – jazykovedec, novinár, básnik, literárny kritik, historik, etnograf, estetik, pedagóg, politik. Prejavil sa ako inšpirátor, teoretik a organizátor spoločenského a politického života Slovákov. Bol hlavným kodifikátorom súčasného slovenského spisovného jazyka, vydal dve základné jazykovedné práce – Nárečja slovenskuo alebo potreba písania v tomto nárečí a Nauka reči slovenskej. Vďaka tomu sa nevidane rozvinula umelecká literatúra, tlač, divadlo, historické práce a utvorili sa podmienky na upevnenie národnej jednoty Slovákov.

Vytvoril príťažlivý koncept svojbytného slovenského národa a stanovil strategické nástroje na jeho upevňovanie. Z jeho okruhu vychádzali podnety na posilňovanie organizačných základov národného hnutia (spolok Tatrín, študentské spolky, regionálne vzdelávacie spolky). Bol tiež hlavným organizátorom zjednotenia konfesiónálne roztrieštenej inteligencie. Keďže hnutie nemalo k dispozícii mocenské ani finančné nástroje, Štúr ho orientoval tak, aby sa

Gejza Szalay: Ludovít Štúr na uhorskom sneme.

Ludovít Štúr

kladli základy kultúrnej a politickej emancipácie slovenského národa cestou zdola. Tomuto cieľu slúžili aj prvé slovenské politické noviny, ktoré založil a viedol – Slovenskej národňje novini a ich príloha Orol Tatránski. Tie sa stali hlavným komunikačným nástrojom národného hnutia. V súlade s jeho očakávaniami si národné hnutie začalo utvárať zázemie v časti slovenskej verejnosti, najmä medzi inteligenciou, nižšími strednými vrstvami a zemanmi, ktoré Štúr považoval za jadro moderného slovenského národa.

Od začiatku štyridsiatych rokov Štúr obohacoval národné hnutie o politický rozmer. Vystupoval proti koncepcii maďarskej liberálošľachtickej opozície, ktorá presadzovala zmenu Uhorska z multietnického na maďarský národný štát a obhajoval zásadu rovnoprávnosti a slobody jeho národov. Stal sa hlavnou osobnosťou formovania slovenskej národnej politiky, ktorej prvým verejným vystúpením bol prosbopis z roku 1842. Slováci s ním prvýkrát predstúpili pred panovníka. Aj v tejto oblasti politického programu sa prejavil ako humanista, demokrat a sociálny reformátor. Realisticky prispôsobo-

val moderné západoeurópske koncepty spoločnosti slovenským pomerom a možnostiam. Predstrel obraz slovenskej spoločnosti založenej na rovnoprávnosti ľudí pred zákonom. Požadoval likvidáciu stavovských privilégií, odstránenie poddanstva, priznanie občianskych práv nepripravovaným vrstvám, reformu súdnictva, skvalitnenie školstva a modernizáciu hospodárstva. Žiadal slovenské školstvo, používanie slovenčiny na nižších úradoch a zastavenie hrozieb maďarizácie. Na prelome rokov 1847/48 vystúpil so svojím programom na uhorskom sneme. Ako vôbec prvý poslanec sa na jeho pôde vyslovil za priznanie národných práv Slovákom.

Počas revolúcie v rokoch 1848/49 spolu s Jozefom Miloslavom Hurbanom predstavovali hlavné osobnosti slovenského politického a vojenského zápasu za uznanie práv Slovákov. Podieľal sa na zostavení Žiadostí slovenského národa, požadujúcich všeobecné volebné právo a autonómne postavenie Slovenska v Uhorsku. Bol členom Slovenskej národnej rady a v jej mene vyhlásil 19. 9. 1848 politickú nezávislosť Slovákov od uhorsko-maďarskej moci. O presadenie základov slovenskej štátnosti – v podobe korunnej krajiny podliehajúcej priamo centrálnym úradom vo Viedni – sa angažoval počas celého roka 1849. Po revolúcii už nemohol verejne vystupovať. Sklamanie z jej výsledkov sa odrazilo v zmene jeho geopolitických názorov. Svoje silné slovanské cítenie zmenil na politický panslavizmus. Budúcnosť Slovanov a Slovákov prestal spájať s Uhorskom a habsburskou monarchiou, veril v ich štátne spojenie s Ruskom, ktoré sa však malo reformovať.

Nárečja slovenskuo

Členovia slovenskej delegácie k panovníkovi v roku 1849 (Ludovít Štúr je v druhom rade tretí sprava)

Proklamácia o zvolaní Slovenského zjazdu

Slovenskej národňje novini

Ludovít Štúr

Prvé číslo Orola tatránkeho, 8. 8. 1845

O národných písniach a povestech plemen slovenských

